

Een zilveren economie voor jong en oud

De vergrijzing van de samenleving is een uitdaging voor Nederland. Doordat steeds meer mensen met pensioen gaan wordt er ook steeds minder belasting betaald. Dat terwijl pensioen- en zorgkosten de komende decennia met 4 tot 8 procent van het BBP stijgen en bovendien door minder arbeidskrachten gedragen zullen moeten worden. Vergrijzing en krimp vinden plaats in heel Europa. Terwijl steden als Amsterdam en Londen groeien, vergrijzen gemeenten in Oost-Duitsland en Zeeland.

Als Europarlementariër (EVP-fractie, CDA) ben ik woordvoerder in de Commissie voor Regionale Ontwikkeling en vice-voorzitter in de werkgroep 'Vergrijzing en Intergenerationale Solidariteit'. In deze functies ben ik sterk betrokken bij de vraag hoe de Europese Unie van vergrijzing een kans kan maken. Ik noem dit de verzilvering van onze economie. De zilveren economie biedt ons kansen om ons welvaartsniveau voor de toekomst zeker te stellen en daarnaast de Europese concurrentiekracht te vergroten. De EU kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Hierover wil ik u in deze brochure graag nader informeren.

Krimp en vergrijzing in Nederland

Recente onderzoeken wijzen uit dat de vergrijzing in Nederland zich gestaag doorzet. De gemiddelde babyboomer (1945-1955) is in 2011 de leeftijd van 65 gepasseerd. In 2050 is naar schatting 25 procent van de Nederlandse bevolking 65-plusser (in 2009 was dit nog 15 procent). Vanaf 2025 stijgt het aantal 80-plussers sterk.

In sommige Nederlandse regio's is de afname van de bevolking zelfs meer dan 10 procent. Nederland kent drie krimpregio's: Parkstad Limburg, Oost-Groningen en Zeeuws-Vlaanderen. In de Zeeuwse gemeente Sluis is krimp al zeer merkbaar. Een groeiende groep ouderen dwingt de gemeente aangepaste woningen beschikbaar te maken. Tegelijkertijd trekken veel hoger opgeleide jongeren weg, waarop banken of supermarkten dreigen hun filiaal te sluiten. Door een gebrek aan jongeren verhuizen de basisscholen en kleine zorginstellingen naar een nabijgelegen stad. Dergelijke ontwikkelingen versterken zich almaar meer als beleid niet hierop wordt aangepast. In 2046 zullen er in de Nederlandse krimpregio's 25 procent minder mensen wonen - dat terwijl de Nederlandse bevolking juist met 3 procent gestegen zal zijn.

In Nederland neemt het huidige kabinet dan ook noodzakelijke maatregelen, zoals het verhogen van de AOW leeftijd. In het ruimtelijk ordeningsbeleid geeft het kabinet ook ruim aandacht aan krimpregio's. In het regeerakkoord is vastgelegd dat men in samenwerking met deze regio's op zoek gaat naar een reeks nieuwe maatregelen om hen nieuwe impulsen en ontwikkelingsmogelijkheden te geven. De Europese regiofondsen en het Europees Sociaal Fonds kunnen hierbij worden ingezet.

Overzicht van regio's die in de toekomst de meeste en minste kans maken op bevolkingskrimp (Bron: Atlas voor Nederlandse Gemeentes 2010)

Het geluid vanuit de ouderenbonden

Mariëtte Peters-Sips, voorzitter KBO Brabant: "Vergrijzing – dat vraagt om flinke aanpassingen op het gebied van zorg, wonen en werkgelegenheid. Maar ook van ouderen zelf wordt de komende jaren steeds meer gevraagd, want ze blijven steeds langer vitaal. Een van de doelen die KBO-Brabant zich stelt voor het Europees Jaar van actief ouder worden is met gemeenten in gesprek te gaan over hoe de ouderenzorg is geregeld, wat andere gemeenten doen en of er krachten gebundeld kunnen worden."

AGE Intergroup

Als vice-voorzitter van de AGE Intergroup in het Europees Parlement brengen we 150 maatschappelijke organisaties samen die opkomen voor de belangen van ouderen. In totaal vertegenwoordigt AGE zo'n 28 miljoen ouderen in Europa. Als CDA-Gedeputeerde in Noord-Brabant hield ik mij bezig met demografische ontwikkeling. Ik vind het belangrijk om ook op Europees niveau met deze onderwerpen bezig te zijn. Samen met AGE organiseer ik daarom regelmatig bijeenkomsten voor beleidsmakers en belanghebbenden.

Kwaliteit in de zorg: In gesprek met belanghebbenden

De noodzaak voor het verhogen van de kwaliteit van zorg krijgt steeds meer erkenning. Er moet meer aandacht zijn voor de mensen die gebruik maken van de zorg maar ook voor de mensen die zorg verlenen. Regelmatig ga ik op bezoek bij zorginstellingen om in gesprek te gaan met beide groepen. Zo sprak ik eind november 2011 over slimme zorg in Tilburg, en nam ik in Brussel het rapport over ouderen mishandeling in ontvangst. Hierbij staan onderwerpen als innovatie in de zorg, promotie van zorgkeurmerken en mantelzorg centraal.

Vergrijzing en krimp in Europa en de wereld

In 1950 maakte Europa nog 21 procent uit van de wereldpopulatie, in 2000 was dit nog maar 12 procent en de verwachting is dat dit in 2050 nog maar 7 procent zal zijn. Europa is het enige werelddeel waar de bevolking tussen 2007 en 2050 volgens prognoses van de Verenigde Naties zal afnemen. Maar alle continenten - behalve Afrika - vergrijzen, en zullen hun groep ouderen zien toenemen.

In de 27 EU-lidstaten als geheel is op dit moment 17 procent van de bevolking 65 jaar of ouder. In 2060 zal het aandeel 65-plussers in de EU naar verwachting gestegen zijn tot 30 procent van de bevolking. Het totale aandeel van de Europese bevolking dat 65 jaar of ouder is zal variëren van ongeveer een kwart in Luxemburg, het Verenigd Koninkrijk en Denemarken tot ruim 35 procent in Polen, Slowakije en Roemenië. Ook het aandeel 80-plussers in de EU-bevolking zal blijven stijgen, van ruim 4 procent in 2008 tot 12 procent in 2060.

	1950	2000	2050
Europa	547 (21%)	729 (12%)	628 (7%)
Wereld	2521	5978	8909
China	554 (22%)	1275 (21%)	1462 (16%)

Wereldpopulatie en Europa's (inclusief niet EU-lidstaten) aandeel daarin (in miljoenen) Bron: VN (2002)

Niet alleen Europa, maar ook China vergrijst. Dankzij de één kind politiek gaat China's geboortepijl binnenkort drastisch dalen. China zal ouder zijn dan Amerika in 2020 en ouder dan Europa in 2030. Dit zal een abrupt einde maken aan de goedkope arbeidskrachten die Chinese productie aandrijven.

Voor alle Europese lidstaten is er de noodzaak om actie te nemen. Ik denk dat dit het beste kan via een bottom-up benadering, dus vanuit de regio's zelf. Europa kan een coördinerende rol vervullen door regio's samen te brengen, 'best practices' te verspreiden, en overkoepelende initiatieven aan te dragen.

Piet Delhaas, PCOB en voorzitter stuurgroep project 'Dementie, óók onze zorg!': "Dementie sluipt steeds meer onze samenleving binnen, het aantal mensen waarbij een vorm van dementie wordt vastgesteld, wordt steeds groter. Dit thema moeten we oppakken in het Europees Jaar voor actief ouder worden en solidariteit van de generaties. Dementie is namelijk een intergenerationele aangelegenheid. Want denk niet alleen aan de consequenties van dementie voor de patiënt, maar ook die voor hun mantelzorgers en familieleden."

2012: Europees Jaar voor 'Actief ouder worden'

Het uitroepen van 2012 tot Europees Jaar voor 'Actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties' is een steun in de rug voor alle gemeenten en regio's die de vergrijzing willen verzilveren. In het Europees Parlement heb ik samen met de AGE Intergroup bij de Europese Commissie erop aangedrongen dit themajaar in te stellen.

De doelstellingen op Europees niveau: Allereerst, bewustmaking en het promoten van succesvolle methoden. Het themajaar kan politici en anderen op alle niveaus aansporen om actief ouder worden te bevorderen. De EU heeft al initiatieven genomen om actief ouder worden te promoten op gebieden zoals werkgelegenheidsbeleid, volwassenenvorming, volksgezondheid en de informatiemaatschappij. Het Europees Jaar zal deze initiatieven nog meer bekendheid geven.

Als Europarlementariër zal ik mij inzetten voor het opnemen van concrete initiatieven die de solidariteit tussen de verschillende generaties bevorderen. 2012 moet er immers zijn voor jong én oud.

Zie ook de EuroparTV video over actief ouder worden in Nederland - <http://bit.ly/sj2g2l>

De Rol van ICT in de krimpregio

Decentrale overheden zijn in staat om op maat gemaakte maatregelen te nemen. Men staat immers het dichtst bij de burger en kan zo het beste van vergrijzing een kans maken. In dit opzicht zie ik met name potentieel in lokale ICT toepassingen in de gezondheidszorg - denk bijvoorbeeld aan een digitaal patiëntenpaspoort dat overstappen naar een andere zorginstelling vergemakkelijkt, digitale herinneringen van medicatievoorschriften, of ouderengymnastiek met de therapeut via de webcam. De toepassing van ICT kan ook oplossingen bieden op de werkplek van ouderen.

In september 2011 sprak ik in Lecce (Italië) over hoe we met behulp van ICT oplossingen de kwaliteit van leven van ouderen kunnen verbeteren. Het Ambient Assisted Living (AAL) programma, een samenwerkingsprogramma van de Europese Commissie, speelt hierin een belangrijke rol. Er is hiervoor jaarlijks een subsidiebedrag van circa 55 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast investeren de deelnemende bedrijven en organisaties zelf in de ontwikkeling. Vanuit Nederland draagt het ministerie van VWS jaarlijks 1,9 miljoen euro bij aan AAL (aal-europe.eu).

Nederland loopt voorop in het AAL programma. Daarom heb ik gepleit deze conferentie in 2012 naar Eindhoven te halen en met succes: In het Europese jaar voor Actief ouder worden komt in september deze conferentie naar het Evoluon in Eindhoven. Het wordt een showcase met toepassingen die ouderen langer zelfstandig laten zijn. Er doen zeker twintig landen mee. Laat u overtuigen van de mogelijkheden van nieuwe technologieën op aalforum.eu.

Senioren op bezoek in Brussel

Anne-Sophie Parent, Secretaris-Generaal van het AGE-Platform Europe. "Het Europees Jaar 2012 komt op de juiste tijd gegeven de groeiende zorgen rondom de demografische omwenteling en de houdbaarheid van de verzorgingsstaat. Dit jaar biedt de kans om alle spelers te mobiliseren en moedigt hen aan om acties te ondernemen zodat wij een van de grootste wereldwijde uitdagingen in de decennia aan kunnen gaan. Deze kans mag niet gemist worden."

Pensioenen

Het wordt voor mensen steeds belangrijker om een aanvullend pensioen goed te regelen. Hoewel regelingen omtrent de pensioenen een nationale aangelegenheid blijven, wordt er ook in de EU over gepraat. Ria Oomen-Ruijten, een van mijn CDA-collega's in het Europees Parlement is rapporteur voor het pensioendossier. Wilt u hierover in gesprek? Neem dan contact met haar op.

Email: ria.oomen-ruijten@europarl.europa.eu
Telefoonnummer Brussel +32 2284 5863

Vergrijzing verzilveren: Kansen voor bedrijven

Vergrijzing biedt ook kansen voor bedrijven. Zij kunnen profiteren van de noodzaak om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen. Dit is een nieuwe bron van banen voor jongeren. Regelmatig spreek ik met vertegenwoordigers van bedrijven, overheden en onderzoeksinstituten. Velen zijn bezig met het ontwikkelen van eHealth toepassingen en probeert die positie verder uit te bouwen. Ook Prins Constantijn van Oranje, lid van het kabinet van Eurocommissaris Neelie Kroes heeft deze mogelijkheden helder uiteengezet.

Samen met Prins Constantijn sprak ik over de kansen die eHealth biedt op een bijeenkomst die door Neth-er en het Zorg Innovatie Forum werd georganiseerd. Foto: Emile Gregoire.

Conclusie: vergrijzing verzilveren

Nederland én Europa willen gezamenlijk werken aan de toekomstige behoeften van een vergrijzende samenleving. Naast het Europees Jaar voor 'Actief ouder worden' 2012 starten er meer Europese initiatieven. De Eurocommissaris Geoghegan-Quinn (onderzoek, innovatie en wetenschap) heeft in 2011 een nieuw 'Actief ouder worden' partnerschap gestart, en zal bijdragen aan innovatie die het welzijn en carrières van

ouderen verbetert, het verduurzamen van zorgsystemen, en het creëren van nieuwe groei- en marktkansen in Europa en in de regio. Ik zal mij dan ook de komende jaren inzetten om deze doelen te halen. Succesvolle Europese initiatieven moeten we daarom ondersteunen - daarmee verzilveren we de vergrijzing. Voor jong en voor oud.

Aan de slag

Om de gevolgen van deze immense demografische verandering te kunnen opvangen zijn er in Europees verband verschillende projecten gestart. Het Europese Commissie programma 'Regio's voor Economische Verandering', met een budget van 375 miljoen euro voor de periode 2007-2013, heeft als doel krimpregio's te steunen en goede initiatieven in Europa te verbinden.

Het Comité van de Regio's heeft in 2011 een toolkit samengesteld waarin diverse instrumenten, initiatieven en subsidiemogelijkheden in het kader van actief ouder worden aan regio's en lokale overheden worden aanbevolen. U vindt deze op <http://bit.ly/oaZ9QZ>

Meer informatie kunt u vinden op:

- Europees Parlement (www.europarl.europa.eu)
- Europese Commissie (www.ec.europa.eu)
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie - Rapport 'Ondernemen met krimp' (www.rijksoverheid.nl)
- AGE Platform Europa (www.age-platform.eu)
- Comité van de Regio's (www.cor.europa.eu)
- Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen (www.anbo.nl)
- KBO (www.uniekbo.nl)
- KBO-Brabant (www.kbo-brabant.nl)
- VBOB (www.vbob.nl)
- PCOB (www.pcob.nl)
- Provinciaal Overlegorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties (POSO) Onderdeel van Klaverblad Zeeland (www.klaverbladzeeland.nl)
- CSO - Nationale Koepel van Ouderenorganisaties (www.ouderenorganisaties.nl)

Lambert van Nistelrooij, EVP Fractie
Wiertzstraat 60
ASP 12E140
B-1047 Brussel
Tel: +32 (0) 2284 54 34
Fax: +32 (0) 2284 94 34
lambert.vannistelrooij@europarl.europa.eu
www.lambertvannistelrooij.eu
www.twitter.com/lvnistelrooij

Lambert van Nistelrooij (1953, Nuland) is in het Europees Parlement woordvoerder voor de EVP-fractie in de Commissie voor Regionaal Beleid en lid van de Commissie Industrie, Telecom, Onderzoek en Energie. Hij is vice-voorzitter van de Parlementaire Intergroep voor ouderenvraagstukken (AGE Intergroep) en van de Parlementaire Intergroep voor Stedelijke Aangelegenheden (Urban Intergroep). In Brussel is hij verder vice-voorzitter en penningmeester van de CDA-delegatie, bestuurd van de Europese Internetstichting (EIF), bestuurd van het Europese Energieforum (EEF), voorzitter van Knowledge4Innovation (K4I), lid van de Raad van Advies van ERRIN (Europese Regio's voor Research en Innovatie) en lid van de Raad van Advies van Netcarity en Soprano (Europees Netwerk voor Zorg en Veiligheid voor Ouderen in hun Thuisomgeving). Verder is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van Prisma (Dienstverlening aan mensen met een handicap) en lid van de Raad van Toezicht van Valkenhof (Centrum voor Verpleging en Verzorging Valkenswaard).

 EVP-Fractie
CDA

EUROPA DICHTBIJ

**Europa 2020
een zilveren economie
kansen voor jong en oud**

Lambert van Nistelrooij
Lid van het Europees Parlement, EVP-Fractie
Januari 2012

